

Använd inte kinoloner vid okomplicerad cystit hos kvinnor

Använd inte kinoloner vid okomplicerad cystit hos kvinnor. Expertgruppens Kloka råd från 2006 är fortfarande högaktuellt 2009. I Stockholm och i övriga landet ses en ökande resistensutveckling för *E. coli* mot gruppen kinoloner. Priset på ciprofloxacin sjunker nu dramatiskt, och en ökad användning riskerar att ytterligare försämra resistenssituationen. Förskriv därför inte ciprofloxacin eller norfloxacin vid behandling av okomplicerad cystit hos kvinnor utan öka istället användningen av nitrofurantoin.

Urinvägsinfektioner (UVI) är näst luftvägsinfektioner den vanligaste orsaken till antibiotikabehandling i öppen vård. *E. coli* är den helt dominerande orsaken. Bland alla patienter med urinvägsinfektioner utgörs den största gruppen av kvinnor med akut okomplicerad cystit. Till skillnad från komplicerad eller vårdrelaterad UVI orsakas okomplicerad cystit sällan av resistenta bakterier.

De rekommenderade förstahandsvalen är nitrofurantoin (Furadantin) eller pivmecillinam (Selexid). Trimetoprim (Trimetoprim Recip) rekommenderas i Kloka Listan 2009 som ett andrahandsval på grund av hög och ökande resistens för *E. coli*. Användning av kinoloner (norfloxacin, ciprofloxacin) vid okomplicerad cystit är sällan indicerad. Kinolonerna bör reserveras för allvarigare, svårbehandlade infektioner som urinvägsinfektioner hos män eller komplicerad urinvägsinfektion hos kvinnor.

Ökande resistens

Lyckligtvis har vi i vårt land varit relativt förskonade från större resistensproblematik inom öppenvården. Vi har dock sett en ökande resistens mot kinoloner för *E. coli* och vissa andra gramnegativer.

Enligt sammanfattningen SWEDRES 2007 har andelen *E. coli* resistenta mot kinoloner i vårt land ökat från 2-3 procent år 2001 till 12 procent år 2007. Lokala data från kliniska bakteriologiska laboratoriet, Huddinge visar att resistensen mot norfloxacin ökat från 2,4 procent år 1999 till 6,4 procent år 2005. Både norfloxacin och ciprofloxacin tillhör gruppen kinoloner (egentligen fluorokinoloner) med uttalad korsresistens mellan olika substanser. I flera andra europeiska länder med mycket högre användning av kinoloner (Spanien, Italien, Portugal), ligger andelen resistenta *E. coli* på över 20 procent

Ciprofloxacin billigare än norfloxacin

Sedan patentet gick ut, har priset för ciprofloxacin minskat dramatiskt. Att behandla en pyelonefrit (500 mg, 20 tabletter) kostar med billigaste generikum 39 kronor att jämföra med cirka 400 kr för en del år sedan. För cystitbehandling (250 mg, 10 tabletter) är kostnaden nere i 35 kr (prisuppgifter från januari 2009). Dygnskostnaden i slutenvård är nere på 1,43 kr.

I Kloka Listan rekommenderar expertgruppen sedan flera år ciprofloxacin. Förutom att det har bättre effekt mot gramnegativa bakterier (lägre MIC), bättre per oralt upptag och generellt mycket bättre klinisk dokumentation, är det också billigare än norfloxacin.

I Danmark där ciprofloxacin blivit generiskt tillgängligt till betydligt lägre pris än tidigare, har försäljningen ökat liksom ciprofloxacinresistens hos *E. coli*. Även i Sverige har motsvarande prissänkning skett, och expertgruppen har observerat en önskad ökning av kinolonanvändningen. Nitrofurantoin är ett av de tre förstahandsalternativen vid behandling av cystit, men användningen har varit måttlig trots det gynnsamma resistensläget och relativt låga priset. Expertgruppen för infektionssjukdomar rekommenderar att vi inte ska använda ciprofloxacin eller norfloxacin vid behandling av okomplicerad cystit hos kvinnor utan istället öka användningen av nitrofurantoin.

Målet enligt Strama och Svensk förening för allmänmedicin (SFAM) är att kinoloner ska utgöra högst tio procent av den totala antibiotikaförskrivningen vid urinvägsinfektioner. I Stockholm fick 21 procent av alla behandlade kvinnor i åldern 18 till 64 år kinoloner utskrivet under år 2008. Riket som helhet hade en andel på 19 procent. Andelen kinoloner i de olika länen sträcker sig från 16 procent i Dalarna, Kalmar och Jämtland till 22 procent i Kronoberg. Stockholm är näst sämst av alla län.

Fakta om användningen av urinvägsantibiotika i SLL 2008

Data över öppenvårdsförskrivningen (antal recept/1 000 inv och år) i Stockholms läns landsting visar att pivmecillinam fortfarande är det mest använda urinvägsantibiotikumet (25/1000 inv) följt av ciprofloxacin (17/1000 inv), trimetoprim (16/1000 inv), nitrofurantoin (10/1000 inv) och norfloxacin (6/1000 inv). Observera dock att ciprofloxacin även har en stor användning vid diagnoser utanför urinvägarna. Användningen av övriga kinoloner (moxifloxacin, ofloxacin och levofloxacin) i öppenvården är i princip försumbar (1/1000 inv). Förskrivningen av både ciprofloxacin och norfloxacin har således gått i önskad riktning jämfört med 2007.

Läksaks expertgrupp
för infektionssjukdomar